

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківська державна зооветеринарна академія
Кафедра прикладної біології, водних біоресурсів і
мисливського господарства ім. професора
О.С. Тertiшного

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

**Біологія та етологія
мисливських тварин**

**Biology and ethology of
hunting animals**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ДЛЯ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ 205
– Лісове господарство**

Укладач:
Гноєвий І.В.

Харків, 2020

УДК 636.7.082(073) А 18

Біологія та етологія мисливських тварин: Робоча програма навчальної практики для студентів I курсу за напрямом 205 „Лісове господарство”/ І.В. Гноєвий // Харківська державна зооветеринарна академія, кафедра прикладної біології, водних біоресурсів та мисливського господарства, ім. О.С. Тертишного - Х • РВВ ХДЗВА, 2020. - 10 с.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри прикладної біології,
водних біоресурсів та мисливського
господарства ім. професора О.С. Тертишного
Гноєвий І.В.

«10» ли 2020

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри прикладної біології, водних біоресурсів та мисливського господарства ім. О.С. Тертишного від «1» 07 2020 року (протокол № 11)

Відповідальний за випуск Гноєвий І.В.

© Гноєвий І.В.

Підписано до друку 2018 р. Формат 60*847. Ум. др. арк. - 0,58
Тираж 20 примірників професор Гноєвий І.В.
Видавництво РВВ ХДЗВА, 2020 р.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНОТАЦІЯ: Біологія та етологія мисливських тварин є комплексною навчальною дисципліною, побудованою на фундаментальних знаннях біології й етології мисливських тварин і птахів. Вивчення даної дисципліни сприяє формуванню цілісного розуміння біології та поведінки тварин у складі природних екосистем. Спеціаліст лісового господарства повинен розуміти важливе місце і роль лісової і степової фауни в системі грамотного ведення мисливського господарства й враховувати етологічні особливості птахів і ссавців під час проектування (планування) господарських робіт та природоохоронних заходів. Грамотне застосування знань щодо видового складу, біологічних та етологічних особливостей мисливської фауни зумовлює підвищення економічної ефективності ведення лісомисливського господарств.

Метою курсу є формування у студентів уявлень про розмаїття і основні риси природної поведінки та повадки лісових ссавців і птахів, забезпечення професійних знань і умінь щодо біології й етології мисливських видів ссавців і птахів для раціонального господарювання.

Попередні умови для вивчення курсу. Базовими для засвоєння даної дисципліни є «Зоологія», «Основи екології», «Генетика» та «Лісознавство», «Анатомія та фізіологія тварин».

Знання із біології та етології мисливських тварин сприяють опануванню обов'язкових компонентів «Економіка мисливського господарства» та «Облік тварин».

Компетентності та програмні результати навчання, які формуються при вивченні даної дисципліни

Компетентності:

ЗК8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК10. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ФК1. Здатність використовувати знання і уміння лісівничої науки практичний досвід ведення лісомисливського господарства.

ФК14. Здатність застосовувати професійно-профільні знання та практичні навички з біології, фізіології, хімії, генетики, біометрії, біотехнології, екології, охорони праці і філософії для розведення, догляду, утримання мисливських собак, диких тварин для штучного розведення.

Програмні результати навчання:

ПРН18. Вирішувати доцільність використання систем та способів утримання мисливських тварин в умовах напівволі та в умовах штучно створеного середовища.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри прикладної біології,
водних біоресурсів і мисливського
господарства ім. проф. О.С.Тертишного
_____ Гноєвий І.В.
« _____ » _____ 2020 р.

Структурний план навчальної дисципліни «Лісова таксація»

Напрямок 205 – Лісове господарство.

Освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр.

Дисципліна за навчальним планом – нормативна. Курс ІV.

Види занять та форми контролю	Обсяг дисципліни за навчальним планом		У т.ч. по семестрам	
	кредит	годин	III	IV
Всього годин по плану	6,0	180	90	90
У т.ч. аудиторних	3,46	104	28	76
самостійних	2,54	76	62	14
Із аудиторних : лекцій	1,73	52	14	38
лабораторних	1,73	52	14	38
семінарських	-	-	-	
Модуль	I	1,0	30	
	II	1,0	30	
	III	1,0	30	
	IV	1,0	30	
	V	1,0	30	
	VI	1,0	30	
Навчальна практика	2,0	60		*
Залік диференційований			*	
Іспит				*

Відповідальний за курс навчальної дисципліни **професор Гноєвий І.В.**

Закріплений викладач **професор Гноєвий І.В.**

Лекційний курс

№ п/п	Тема та план лекції	Кількіс ть годин	Рекомендо вана література
1	2	3	4
Модуль 1			
1	Чинники природного середовища мисливських тварин Біологія і етологія як галузі знань, пристосовані до мисливства. Характеристика лісового середовища. Характеристика лісових ландшафтів. Характеристика лісових біогеоценозів	2	1.[5...32] 2.[3...10]
Модуль 2			
2	Загальна характеристика класу Птахи. Живлення птахів 1. Зовнішня і внутрішня будова птахів. Пір'яний покрив. 2. Особливості будови скелета. 3. Живлення птахів. 4. Пристосування птахів до харчові потреби.	2	1.[5...32]
3	Систематика птахів. Мисливські види в Україні і на Харківщині. 1. Загальна система класу Птахи. 2. Визначення птахів за зовнішнім виглядом 3. Будова і розташування гнізд, кладка. Визначення птахів за слідами життєдіяльності	2	1.[5...32]
Модуль 3			
4	Біологія та етологія мисливських птахів України Характеристики птахів ряду Гагароподібні, Гусеподібні	2	1.[41...196]
5	Біологія та етологія мисливських птахів України Лелекоподібні, Соколоподібні, Куроподібні, Журавлеподібні	2	1.[41...196]
6	Біологія та етологія мисливських птахів України Сивкоподібні, Голубоподібні, Зозулеподібні, Дрімлюгоподібні, Ракшоподібні, Дятлоподібні, Совоподібні, Горобцеподібні	2	1.[192...493]
7	Періодичні явища у житті птахів. Чисельність птахів та її зміни Токові явища у птахів. Характер розташування і будова гнізд. Розміри і забарвлення яєць. Пташенята нагніздових і виводкових птахів. Ембріональний, гніздовий та післягніздовий наряди. Характеристика та загальна картина міграцій	2	1.[5...33] 3.[105...111]
Модуль 4			
8	Загальна характеристика класу Ссавців Живлення ссавців в умовах лісу та степу. Життєвий цикл і періодичні явища у ссавців	2	2.[5...29]
9	Біологія та етологія хижих ссавців. Вовк сірий Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Вирощування молодняка. Особливості під час полювання	2	1 [67...70]
10	Ведмідь бурий Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Зимування. Вирощування молодняка. Особливості під час полювання	2	1 [72...75]

11	Лисиця руда Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [76...78]
12	Собака снотовидна Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Зимування. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [67...70]
13	Рись європейська Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [78...82]
14	Борсук звичайний Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Зимування. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [82...84]
Модуль 5			
15	Дикий кабан Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Кормова база. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [90...93]
16	Благородний олень Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Кормова база. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [96...97]
17	Лань європейська Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Кормова база. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [96...97]
18	Зубр європейський Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Кормова база. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [96...97]
19	Козуля звичайна Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Кормова база. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [96...97]
20	Лось Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Кормова база. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [96...97]
21	Муфлон Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Кормова база. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [98...99]
Модуль 6			
22	Заєць сірий Характеристика виду. Відмінності від кроля. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Кормова база. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [102...104]
23	Бабак Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Кормова база. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [108...110]
24	Білка руда Характеристика виду. Ареал. Чисельність. Повадки. Гон. Кормова база. Вирощування молодняку. Особливості під час полювання	2	1 [111...114]

25	Вплив лісгосподарської діяльності на склад і чисельність звірів і птахів. Оптимізація умов проживання лісових тварин. Охорона тварин у законодавчих актах Заготівля та зберігання кормів. Типи та особливості розташування біотехнічних споруд. Типи годівниць. Основні корми і особливості їх згодовування. Порядок заповідання територій, важливих для проживання тварин Оптимізація умов проживання лісових тварин. Охорона тварин у законодавчих актах.	2	4.[3...22]
26	Охорона та приваблювання птахів. Класифікація штучних гнізд, особливості їх виготовлення та облаштування Класифікація штучних гнізд, особливості їх облаштування. Штучні гнізда для рідкісних видів птахів	2	4.[55...93]

Теми лабораторних занять

№ п/п	Тема	Перелік завдань лабораторних робіт для виконання студентами	Кількість годин
1	2	3	4
Модуль 1			
1	Чинники природного середовища мисливських тварин	Біологія і етологія як галузі знань, пристосовані до мисливства. Таксони та категорії зоологічної систематики, їх підпорядкування. Правила і вимоги написання латинських видових, назв ссавців і птахів	2
Модуль 2			
2	Загальна характеристика класу Птахи. Живлення птахів	Зовнішня і внутрішня будова птахів. Пір'яний покрив. Особливості будови скелета. Живлення птахів. Пристосування птахів до харчові потреби.	2
3	Систематика птахів. Мисливські види в Україні і на Харківщині	Загальна система класу Птахи. Визначення птахів за зовнішнім виглядом Будова і розташування гнізд, кладка. Визначення птахів за слідами життєдіяльності	2
Модуль 3			
4	Характеристики птахів ряду Гагароподібні, Гусеподібні	Біологічна характеристики птахів. Визначення за зовнішнім виглядом та голосом. Будова і розташування гнізд, кладка, міграції	2
5	Лелекоподібні, Соколоподібні, Куроподібні, Журавлеподібні	Біологічна характеристики птахів. Визначення за зовнішнім виглядом та голосом. Будова і розташування гнізд, кладка, міграції	2

6	Сивкоподібні, Голубоподібні, Зозулеподібні, Дрімлюгоподібні, Ракшоподібні, Дятлоподібні, Совоподібні, Горобцеподібні	Біологічна характеристики птахів. Визначення за зовнішнім виглядом та голосом. Будова і розташування гнізд, кладка, міграції	2
7	Періодичні явища у житті птахів. Чисельність птахів та її зміни	Токові явища у птахів. Характер розташування і будова гнізд. Розміри і забарвлення яєць. Пташенята нагніздових і виводкових птахів. Ембріональний, гніздовий та післягніздовий наряди. Характеристика та загальна картина міграцій.	2
Модуль 4			
8	Загальна характеристика класу Ссавців. Живлення ссавців в умовах лісу та степу. Життєвий цикл і періодичні явища у ссавців	Видове різноманіття фауни лісових ссавців. Зовнішня та внутрішня будова ссавців. Будова черепа та зубної системи. Систематика ссавців. Характеристика лісового середовища. Характеристика степових ландшафтів. Характеристика степових біогеоценозів	2
9	Вовк сірий	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву Вивчення слідів Вивчення повадок Методика пошуку нори Визначення об'єктів живлення	2
10	Ведмідь бурий	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву Вивчення слідів Вивчення повадок Методика пошуку барлоги Визначення об'єктів живлення	2
11	Лисиця руда	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву Вивчення слідів Вивчення повадок Методика пошуку нори Визначення об'єктів живлення	2
12	Собака єнотовидна	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву Вивчення слідів Вивчення повадок Методика пошуку нори Визначення об'єктів живлення	2
13	Рись європейська	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву Вивчення слідів Вивчення повадок Методика пошуку логова	2

		Визначення об'єктів живлення	
14	Борсук звичайний	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву Вивчення слідів Вивчення повадок Методика пошуку нори Визначення об'єктів живлення	2
Модуль 5			
15	Дикий кабан	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву. Линяння Вивчення слідів Особливості шлюбної поведінки Кормова база. Пошкодження деревно-чагарникової рослинності. Обмеження шкідливого впливу ссавців на ліс	2
16	Благородний олень	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву. Линяння Вивчення слідів Особливості шлюбної поведінки Кормова база. Пошкодження деревно-чагарникової рослинності. Обмеження шкідливого впливу ссавців на ліс	2
17	Лань європейська	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву. Линяння Вивчення слідів Особливості шлюбної поведінки Кормова база. Пошкодження деревно-чагарникової рослинності. Обмеження шкідливого впливу ссавців на ліс	2
18	Зубр європейський	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву. Линяння Вивчення слідів Особливості шлюбної поведінки Кормова база. Пошкодження деревно-чагарникової рослинності. Обмеження шкідливого впливу ссавців на ліс	2
19	Козуля звичайна	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву. Линяння Вивчення слідів Особливості шлюбної поведінки Кормова база. Пошкодження деревно-чагарникової рослинності. Обмеження шкідливого впливу ссавців на ліс	2
20	Лось	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву. Линяння Вивчення слідів Особливості шлюбної поведінки Кормова база. Пошкодження деревно-чагарникової рослинності. Обмеження шкідливого впливу ссавців на ліс	2
21	Муфлон	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву. Линяння	2

		Вивчення слідів Особливості шлюбної поведінки Кормова база. Пошкодження деревно-чагарникової рослинності. Обмеження шкідливого впливу ссавців на ліс	
Модуль 6			
22	Заєць сірий	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву. Линяння Вивчення слідів Особливості шлюбної поведінки Кормова база.	2
23	Бабак	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву. Линяння Вивчення слідів Особливості шлюбної поведінки Кормова база.	2
24	Білка руда	Анатомічна будова тіла, зубів Зовнішня будова волосяного покриву. Линяння Вивчення слідів Особливості шлюбної поведінки Кормова база.	2
25	Вплив лісогосподарської діяльності на склад і чисельність звірів і птахів. Оптимізація умов проживання лісових тварин. Охорона тварин у законодавчих актах	Поняття про «Червону книгу України». Закон України «Про тваринний світ». Закон України «Про природно-заповідний фонд України». Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища». Закон України «Про заповідну мережу». Охорона тварин у кодексах України. Міжнародні конвенції і угоди з охорони тваринного світу	2
26	Охорона та приваблювання птахів	Техніка виготовлення штучних гнізд та сховищ	2

Самостійна робота студентів

Назва модулів	Контрольні питання та завдання для самостійного вивчення	К-сть год.	Форма звітності та контролю
1. Вплив природного середовища на мисливських тварин	Історія розвитку етології як науки: реферат із біографії одного з видатних вчених	6	Звітування з представленням реферату
	Самостійне вивчення тем: 1. Особливості умов навколоводних місць існування 2. Особливості умов існування пісків, що пересуваються 3. Особливості гірських умов існування	10	Звітування з представленням реферату
	Виконання індивідуальних завдань на території лісо-паркового господарства та зоопарка ХДЗВА	10	Звіт виконання індивідуального завдання

2. Мисливські тварини класу Птахи	Живлення одного з мисливських видів птахів	6	Звітування з представленням реферату
	Життєвий цикл одного з мисливських видів птахів	6	Звітування з представленням реферату
	Виконання індивідуальних завдань на території лісо-паркового господарства та зоопарка ХДЗВА	10	Звіт виконання індивідуального завдання
3. Біологія та етологія мисливських птахів України	Таксономічний поділ одного з рядів птахів	4	Звітування з представленням реферату
	Живлення одного з мисливських видів птахів	4	Звітування з представленням реферату
	Виконання індивідуальних завдань на території лісо-паркового господарства та зоопарка ХДЗВА	6	Звіт виконання індивідуального завдання
4. Мисливські тварини класу Ссавці. Біологія та етологія хижих ссавців	Життєвий цикл одного з мисливських видів ссавців: куниця, тхір, горностай	2	Звітування з представленням реферату
5. Біологія та етологія ратичних України	Реферат на тему: Оцінка стану популяції мисливських ратичних за слідами життєдіяльності	2	Звітування з представленням реферату
6. Природоохоронні заходи	Різновиди годівниць для звірів	5	Звіт виконання індивідуальних завдань
	Різновиди штучних гніздовій	5	Звіт виконання індивідуальних завдань
Разом		76	

Перелік методичного забезпечення для проведення лабораторних (практичних, семінарських) занять

Шифр	Назва методичної роботи
	Гноєвий І.В. Етологія з основами біології мисливських тварин – ХДЗВА, 2020 – 20 с.

**Перелік технічного забезпечення для проведення лабораторних
(практичних, семінарських) занять**

Шифр	Назва технічних (прилади, інструменти, реактиви) засобів навчання
	Проектор, мультимедійний проектор, презентації, фото – і відеоматеріали

Контрольні заходи

Основні положення:

Загальна кількість модульних контрольних заходів, що мусить скласти студент з окремої навчальної дисциплін, визначається з урахуванням залікових модулів з цієї дисципліни і рекомендовано дорівнює двом академічним модулям за семестр.

За результатами модульного контрольного заходу рівень засвоєння студентом навчального матеріалу має бути оцінений за національною шкалою та шкалою ECTS.

Тижні для проведення модульного контролю (модульні тижні) рекомендуються графіком навчального процесу.

Кількість балів, отримана студентом при оцінювання модулю та підсумковий бал поточної успішності з дисципліни, співвідноситься з оцінками за національною шкалою та шкалою ECTS відповідно до таблиці 1.

1.Шкала оцінювання

<i>100-бальна шкала</i>	Оцінка за національною шкалою	Визначення	Оцінка за шкалою ECTS
90 -100	відмінно	Відмінно - відмінна відповідь, виконання роботи лише з незначною кількістю помилок	A
82 - 89	добре	Дуже добре - вище середнього рівня з кількома помилками	B
74 - 81		Добре - в загальному правильна відповідь, робота з певною кількістю грубих помилок	C
64 - 73	задовільно	Задовільно - непогано, але зі великою кількістю недоліків	D

60 - 63		Достатньо - відповідь, робота задовольняє мінімальні критерії	E
35- 59	незадовільно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
0-34		Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Регламентується наступний комплект балів для отримання оцінки за модуль: результат поточного контролю (усереднено за оцінюванням завдань, проектів, тренінгів, відповідей) - максимум 20 балів (табл. 3), результат модульного тестового контролю - максимум 50 балів (роз'яснення в табл. 5), та результат засвоєння блоку самостійної роботи - максимум 30 балів (табл. 3,4,5).

Складання модулів обов'язкове. Студент не допускається до тестування з модуля без відпрацювання пропущених занять. Модуль вважається зарахованим, якщо студент набрав мінімально необхідну кількість балів та більше.

Результати рейтингу з модулю доводяться до відома студентів не пізніше третього робочого дня після проведення контрольного заходу і, у разі відсутності претензій з боку студентів, вважаються остаточними.

Якщо студент не погоджується з рішенням про присвоєння йому балів рейтингу за модуль, то він повинен відразу після їх оголошення звернутися з письмовою апеляцією до завідувача кафедри та у визначений термін скласти усну атестацію з модуля перед комісією. Склад апеляційної комісії у кожному конкретному випадку визначається завідувачем кафедри. Рішення комісії є остаточним. Студент не може повторно скласти зараховані модулі.

Студент, який не з'явився на модульний контроль або не отримав мінімальної кількості балів на модульному тижні, має право скласти пропущений модуль під час залікового тижня.

Підсумковий рейтинг поточної успішності з дисципліни вираховується усередненням рейтингів з усіх модулів. Семестрова оцінка виставляється студенту з врахуванням результатів підсумкового тестування та поточного

контролів (усереднені бали за модулі). Максимальна кількість балів, що студент може отримати при вивченні дисципліни, дорівнює 100 (див. табл. 1).

Диференційований залік передбачає наявність підсумкового тестування. При наявності дозволу на автоматичне зарахування заліку, студент, який своєчасно складав усі модульні контрольні заходи та за їх результатами атестований з оцінкою "відмінно", може отримати залік автоматично. Семестровою оцінкою у цьому випадку є усереднена оцінка за модулі.

Викладач зобов'язаний здати заповнену заліково-екзаменаційну відомість до навчального відділу протягом такого граничного терміну: для заліку і диференційованого заліку - останній день залікового тижня. Для екзамену - не пізніше, ніж на наступний робочий день після його завершення.

Засоби діагностики успішності навчання використовують для підсумкової експертизи знань і базуються на технології стандартизованого тестового контролю.

2. Схема нарахування балів з модулів навчальної дисципліни

Показчик	Нарахування балів
Всього з модулю	від 60* до 100
В тому числі: відповіді на тестові питання	від 30 до 50
усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях	до 20
результат засвоєння блоку самостійної роботи	до 30

*- менша кількість отриманих балів недостатня для зарахування модулю, необхідна перездача.

Усні відповіді на лабораторно-практичних заняттях оцінюються за шкалою від 12 до 20 балів відповідно до наступної регламентації (табл. 3)

3. Шкала оцінювання усної відповіді

20-бальна шкала	Інтуїтивний аналог оцінювання	Оцінка за національною шкалою - Визначення	Оцінка за шкалою ECTS
20	5+	Відмінно - відмінна відповідь, виконання роботи без помилок чи зауважень, прояв креативного мислення.	A
19	5	Відмінно - відмінна відповідь, виконання роботи з однією непринциповою помилкою	A
18	5 -	Відмінно - відмінна відповідь, виконання роботи з незначною кількістю помилок	A
17	4+	Дуже добре - вище середнього рівня з кількома помилками при розумінні суті питання	B
16	4	Добре - в загальному правильна відповідь, робота з кількома помилками	C
15	4 -	Добре - в загальному правильна відповідь, робота з певною кількістю грубих помилок	C
14	3+	Задовільно - непогано, але зі великою кількістю недоліків	D
13	3	Достатньо - непогано, але наявна велика кількість суттєвих недоліків	D
12	3 -	Достатньо - відповідь, робота задовольняє лише найменші критерії	E

4. Шкала оцінювання відповідності змісту матеріалу самостійної роботи

Шкала, бали	Визначення
10	Повна відповідність змісту і достатній обсяг
8	Достатня відповідність змісту і достатній обсяг
6	Мінімально задовільна відповідність змісту і обсягу

5. Накопичення балів за модуль складанням (максимум 100 балів)

Поточне оцінювання	Оцінювання тестів	Оцінювання самостійної роботи	
визначається викладачем	чітко регламентується	визначається викладачем	
до 20 балів	до 50 балів	до 30 балів	
		до 10 балів	до 20 балів
Шкала оцінювання відповіді	50 тестів: 1 прав. відповідь - 1 бал 25 тестів: 1 прав. відпов. - 2 бали	Відповідність матеріалу (див. табл. 4)	Захист - шкала оцінювання усної відповіді

<i>ПРИКЛАД</i>			
12	44	8	14

Приклад»: 12+44 +8+14=78 балів. Добре «С».

Методичне забезпечення

Методичне забезпечення для повного надання і засвоєння студентами знань з дисципліни «Лісова таксація» здійснюється завдяки розробленому навчально-методичному комплексу, його робочої програми, конспекту лекцій з дисципліни, методичним рекомендаціям щодо виконання завдань на лабораторних заняттях, основної та допоміжної літератури, а також періодичних професійних видань.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основні джерела

1. Жизнь животных. – 2-е изд. – Т. 6. Птицы. / Под ред. В. Д. Ильичева, А. В. Михеева. – М.: Просвещение, 1986. – 588 с.
2. Жизнь животных. – 2-е изд. – Т. 7. Млекопитающие. / Под ред. В. Е. Соколова. – М.: Просвещение, 1989. – 623 с.
3. Бут В. И. Периодические явления в природе Харьковской области и ведение фенологических наблюдений // Материалы Харьковского отдела Географического общества Украины. – Вып. VIII: Харьковская область. Природа и хозяйство. - Харьков: Изд-во ХГУ, 1971. – С. 105–111.
4. Мартынов Е.Н. Лесохозяйственная регуляция высшей фауны: Учебное пособие для студентов. - СПб.: ЛТА, 1993. - 95 с.

Додаткові джерела

1. Биология лесных птиц и зверей / Г Г. Доппельмаир та ін. - М.: Высш. шк., 1975.-384 с.
2. Марисова І.В., Талпош В.С. Птахи України. Польовий визначник. - К.: Вища шк., 1984. - 184 с.
3. Облік диких тварин: Практичні рекомендації / В.Д. Бондаренко, І В. Делегат та ін. - Львів, 1989. - 66 с.

Інформаційні ресурси

У процесі вивчення дисципліни бакалаври користуються інформаційними ресурсами бібліотеки ХДЗВА Харків Україна, та бібліотекою імені В. Г. Короленка в місті Харків, Україна.